

Ministerie van Infrastructuur en Milieu

Ontwerpen aan de Olympische Hoofdstructuur

Plannen met een deadline

COLOFON

Dit document is gebaseerd op het rapport “Olympische Hoofdstructuur, deel II/positiespel” samengesteld door ONE Architecture B.V. en Swarts & Jansma Architecten in opdracht van het ministerie van Infrastructuur en Milieu.

UITGAVE VAN HET MINISTERIE VAN INFRASTRUCTUUR EN MILIEU PORTEFEUILLE RUIMTE

DIRECTIE NATIONALE RUIMTELIJKE ORDENING

RIJNSTRAAT 8

POSTBUS 20951

2500 EZ DEN HAAG

INTERNE POSTCODE 360

Maart 2011

CONTACTPERSOON:

MARIJN VAN DER WAGT

marijn.vanderwagt@minvrom.nl

REDACTIE:

PETER WALBEEK

Ontwerpen aan de Olympische Hoofdstructuur

“Nederland is in 2028 een duurzaam en aantrekkelijk land voor bezoekers, met een prettig leefklimaat voor inwoners, een goede bereikbaarheid en een gunstig vestigingsklimaat voor bedrijven.” Dat is een van de ambities zoals verwoord in het kabinetsstandpunt “Uitblinken op alle niveaus”. Hierin heeft het vorig kabinet ambities geformuleerd met betrekking tot de kansen – van gezondheid tot ruimtelijke ordening en van sport tot innovatie – die het Olympisch Plan 2028 biedt voor Nederland. Het Olympisch Plan 2028 beschrijft de ambitie om met sport in de volle breedte een bijdrage te leveren aan Nederland, met veel positieve effecten nu en in de toekomst. De organisatie van de Olympische en Paralympische Spelen in 2028, inmiddels ook gesteund door het huidige kabinet in het regeerakkoord, vormt daarbij een wenkend perspectief.

Het opstellen van een Olympische Hoofdstructuur (OHS) is, mede op verzoek van de Tweede Kamer, door de minister van Infrastructuur en Milieu opgepakt om bovenstaande ambitie te concretiseren. De Olympische Hoofdstructuur moet niet alleen de Olympische Spelen in 2028 mogelijk maken, maar tegelijkertijd zorgen voor een ruimtelijke legacy. Zoals al in het Schetsboek Ruimte voor Olympische Plannen naar voren kwam, is de legacy van de Spelen voor Nederland immers evenzo belangrijk als het organiseren van de Spelen. De Spelen kunnen inhoudelijke thema’s versterken en dienen als een gemeenschappelijk doel en een keiharde deadline voor het nemen van besluiten. De Spelen, als stip op de horizon werken als een katalysator bij het behalen van nationale doelen op het gebied van bereikbaarheid, nieuwe kwaliteiten voor stad en landschap, duurzaamheid, vastgoed, economie en sport. De Olympische ambitie moet voor Nederland dan ook een aantrekkelijke legacy opleveren, ook als de Spelen uiteindelijk niet worden binnengehaald.

Het doel van het ontwikkelen van de Olympische Hoofdstructuur is daarmee driedelig:

- 1 Het scherper in beeld brengen van de ruimtelijke ‘legacy’ van de Spelen, c.q. het streven om de Spelen binnen te halen. Dit betekent het koppelen van het Olympisch programma en de benodigde voorzieningen aan concrete infrastructurele en

ruimtelijke opgaven op het gebied van verstedelijking, vestigingsklimaat, bereikbaarheid en water en groen en het inzichtelijk maken hoe de Olympische ambitie benut kan worden als katalysator voor die opgaven.

- 2 Het bepalen van het ruimtelijk zwaartepunt van de Olympische Spelen, dat wil zeggen de regio waarbinnen het hoofdprogramma van de Spelen het beste kan plaatsvinden. Hand in hand hiermee wordt de samenhang op de schaal van Nederland gedefinieerd. Een verantwoorde spreiding is noodzakelijk uit oogpunt van bestuurlijk en maatschappelijk draagvlak en voor het Olympische niveau van heel Nederland.
- 3 Het inzichtelijk maken van consequenties voor beleid. Voor synergie, ‘no regret’ maatregelen en werkelijke meerwaarde op de langere termijn is het noodzakelijk een verbinding te leggen met de meest actuele beleidsdoelstellingen.

Het Ministerie van Infrastructuur en Milieu heeft met de bureaus One Architecture en Swarts en Jansma Architecten gewerkt aan de verkenning en verdieping van de ontwerp- en planningsopgave voor een Olympische Hoofdstructuur. Hierin zijn, langs een aantal thema’s en middels het schetsen van eerste structuren, de mogelijkheden en kansen onderzocht om de Spelen in 2028 ruimtelijk in te passen op een manier die de legacy voor Nederland maximaliseert. Daarmee is een conceptueel raamwerk ontwikkeld dat de basis vormt voor de verdere ontwikkeling van de Olympische Hoofdstructuur.

Deze verkenning en verdieping is gebeurd in deelprojecten met betrokkenheid van een veelheid aan partijen (overheden, private partijen, maatschappelijke organisaties, wetenschap). Er is met name gekeken naar de mogelijke combinatie van Olympische locaties en concrete ruimtelijke opgaven. Daarbij is gebruik gemaakt van de inventarisatie van de locaties van bestaande, geplande en gewenste topsportaccommodaties met het oog op de legacy voor de sport (de zogenaamde Sportlandkaart, een product van NOC*NSF). In een eerste aanzet zijn de verschillende elementen gegroepeerd in een aantal structuren op hoofdlijnen, waarbinnen de Olympische locaties kunnen worden gerealiseerd. Dit heeft drie alternatieven met elk een aantal varianten opgeleverd, respectievelijk Amsterdam, Rotterdam

Processen Ruimtelijke Ambitie

Binnen de ruimtelijke ambitie van het Olympisch Plan lopen momenteel verschillende trajecten:

- **Sportlandkaart**
Verkenning naar de ruimtelijke inrichting van grootschalige en bovenregionale sportaccommodaties in Nederland (NOC*NSF)
- **Olympische Hoofdstructuur**
Een ruimtelijk plan waarin wordt verkend waar de Olympische Spelen het beste kunnen plaatsvinden (ministerie I&M)
- **Verkenning Maatschappelijke Kosten en Baten**
Verkennen wat de maatschappelijke kosten en baten van de aanloop naar en de organisatie van de Olympische Spelen in Nederland zijn (ministerie VWS)
- **Keuze Stad**
Bepalen welke stad het meest geschikt is als potentiële (naamgevende) kandidaat-stad (Alliantie Olympisch Vuur)

en een combinatie van Rotterdam en Amsterdam.

In dit document worden de belangrijkste bevindingen gepresenteerd: allereerst worden de conclusies van de verkenning van het speelveld belicht, vervolgens wordt de ontwerp-opgave verdiept in een drietal agenda's, en ten slotte wordt een eerste oefening met structuren getoond. Het document eindigt met een doorkijkje richting het vervolg zoals we dat nu voor ons zien. Dit document vormt daarmee dan ook een tussenstap in de ontwikkeling van de Olympische Hoofdstructuur op weg naar 2028.

Het Olympische speelveld

Big five

Voor het ontwerpen van de Olympische Hoofdstructuur ligt in eerste instantie de focus op de zogenaamde 'big five': het Olympisch (atletiek) stadion, het Olympisch zwembad, de indoorhal, het internationaal pers- en mediacentrum (IBC/MPC) en het Olympisch Dorp. Deze grote faciliteiten moeten nog worden gebouwd en vergen grote investeringen en in sommige gevallen ook veel ruimte. Daarnaast is de benodigde capaciteit van het bij deze accommodaties noodzakelijke infrastructurele netwerk zeer groot. De 'big five' trekken de grootste bezoekersstromen en de onderlinge bereikbaarheid van deze accommodaties voor sporters, officials en pers is het meest kritisch.

Legacy

De Olympische Spelen kunnen worden gebruikt om allerlei vormen van (ruimtelijk) beleid te richten, te kanaliseren en hierin te prioriteren. Bij de Olympische Hoofdstructuur neemt legacy verschillende vormen aan. De legacy kan liggen in een kwaliteitsverbetering van heel Nederland: de koppeling aan bestaande projecten en opgaven en het zodanig voldoen aan de voorwaarden van het bid dat de investeringen daartoe ook na de Spelen renderen. De Spelen kunnen dienen als hefboom om investeringen te mobiliseren die de verwezenlijking van ambities dichterbij brengen. Legacy van mogelijke Spelen in Nederland kan pas ontstaan wanneer in de voorbereidingen, of dit nu gaat om het bereiken van Olympisch Niveau, om concrete ruimtelijke investeringen of om de voorbereiding van een eventueel bid, de verschillende agenda's en langetermijn ambities convergeren en synchroniseren. Mocht Nederland er in 2016 voor kiezen een bid te gaan voorbereiden, en mochten we in 2021 de organisatie van de Spelen ook toegewezen krijgen, dan is het zaak alert te wezen op de 'IOC-stoomwals': het risico dat de harde deadline van oplevering van de accommodaties volgens IOC-normen als grootste belang gaat prevaleren boven alle andere belangen. Het gaat echter om de balans tussen voldoen aan IOC-richtlijnen en de belangen die de legacy bepalen.

Twee sporen

Van belang is hoe we omgaan met de spagaat tussen het nemen van beslissingen nu en de fundamentele onzekerheden van de toekomst. Dit dilemma wordt in het ontwerp opgelost door het gelijktijdig bewandelen van twee sporen: het 'IOC-spoor' en het

'Agency-spoor', die richting 2028 steeds dichterbij elkaar toe gaan lopen.

- Het eerste spoor, het 'IOC-spoor', staat voor een omgeving waarin het maken en doen van een kansrijk bid op basis van de huidige richtlijnen en inzichten plaats kan vinden. De ruimtelijke voorwaarden voor een winnend 'bid' zijn een aantrekkelijke, duurzame omgeving voor de atleten, een robuuste, duurzame, infrastructuur voor de bezoekers en een goede legacy voor de organiserende stad. Ondanks dat de wereld zal veranderen in de tijd, bieden de actuele IOC-richtlijnen het vertrekpunt.
- Het tweede spoor, ook wel het 'agency-spoor' anticipeert op mondiale transities en veranderingen van de Olympische Spelen zelf. Het gaat erom rekening te houden met veranderingen in richtlijnen voor Olympische Spelen. Zo kan actief worden geanticipeerd op eventuele veranderingen in de richtlijnen om zo de legacy voor Nederland te kunnen vergroten. Dit spoor opent mogelijkheden die binnen de huidige richtlijnen van het IOC nog niet waarschijnlijk zijn, en biedt ruimte voor innovatie.

Knock-outs

Om een kansrijk bid uit te kunnen brengen moet voldaan zijn aan de richtlijnen van het IOC en moet het bid concurrerend zijn ten opzichte van andere landen, zeker in termen van ruimte en infrastructuur. Dat betekent met name dat de infrastructuur, Olympisch Dorp, sportaccommodaties, faciliteiten en de reistijden voor de 'Olympic Family' (sponsors, officials, organisatie) op orde moeten zijn. Een bid dat daaraan niet voldoet, gaat direct knock-out. Ook duurzaamheid op sociaal, ecologisch en ruimtelijk niveau is, zeker voor bids van ontwikkelde landen, een knock-out criterium. De knock-outs in onderstaand kader zijn gebaseerd op de huidige richtlijnen van het IOC, een analyse van verschillende bids in de afgelopen jaren en de verwachtingen van nauw bij het IOC betrokken experts met bid-expertise.

Knock outs en richtlijnen

- 40 minuten reistijd Olympic Family
- Duurzaamheid (sociaal / ecologisch / ruimtelijk / energie / legacy)
- Bereikbaarheid bezoekers
- Olympisch Dorp
- Veiligheid (atleten, media, bezoekers)
- IOC standaard voor accommodaties
- Hotel capaciteit geaccrediteerden (40.000 kamers)
- Hotel capaciteit Olympic Family (1.800 vijfsterren bedden) id.
- 12 minuten reistijd Olympic Family (voor een concurrerend bid) id.
- Olympic lanes: gegarandeerde bereikbaarheid sporters en officials

8 Ambities Olympisch Plan

Unique Selling Points
Slimme Spelen / Water / Meeting You

Topsport
Optimaal presteren

44
NEDERLAND
EUROCENT
BOUWEN VOOR DE TOEKOMST

44
NEDERLAND
EUROCENT
MULTI-FUNCTIONEEL

44
NEDERLAND
EUROCENT
BOUWEN OP HISTORIE

77
NEDERLAND
EUROCENT
YOU'RE WELCOME!

PRIORITY
PRIORITARE
GOEDERKENNEN

Breedtesport
Sport voor ons allemaal

44
NEDERLAND
EUROCENT
SPORT VOOR ALLEMAAL

44
NEDERLAND
EUROCENT
SPORT IN DE WIJK

44
NEDERLAND
EUROCENT
SPORT VAN JONGS AF AAN

77
NEDERLAND
EUROCENT
DISPLAY

PRIORITY
PRIORITARE
GOEDERKENNEN

Ruimtelijk
Eensgezind naar onze bestemming

44
NEDERLAND
EUROCENT
NIEUWE STEDELIJKHEID

44
NEDERLAND
EUROCENT
INTELLIGENT VOORUIT

44
NEDERLAND
EUROCENT
VISIONAIR PLANNEN

77
NEDERLAND
EUROCENT
SMART USE

PRIORITY
PRIORITARE
GOEDERKENNEN

Evenementen
Nederland evenementenland

44
NEDERLAND
EUROCENT
RUIMTE IN DE POLDER

44
NEDERLAND
EUROCENT
SHOWCASE HOLLAND

44
NEDERLAND
EUROCENT
HOLLANDS FEESTJE

77
NEDERLAND
EUROCENT
DUTCH DESIGN

PRIORITY
PRIORITARE
GOEDERKENNEN

Media-aandacht
De media maken de cirkel rond

44
NEDERLAND
EUROCENT
ONDERBELICHT UITGELICHT

44
NEDERLAND
EUROCENT
MONDIAAL INTERACTIEF

44
NEDERLAND
EUROCENT
ALTIJD EN OVERAL

77
NEDERLAND
EUROCENT
FIGHTING THE WATER

PRIORITY
PRIORITARE
GOEDERKENNEN

Economie
Hollands welvaren

44
NEDERLAND
EUROCENT
INTERNATIONAL COMPETITIEF

44
NEDERLAND
EUROCENT
ECONOMISCH INNOVATIEF

44
NEDERLAND
EUROCENT
DUURZAME GROEI

77
NEDERLAND
EUROCENT
DELTA GATEWAY

PRIORITY
PRIORITARE
GOEDERKENNEN

Welzijn
Op onze gezondheid!

44
NEDERLAND
EUROCENT
VAKER GEZOND

44
NEDERLAND
EUROCENT
BEREIKBAAR LANDSCHAP

44
NEDERLAND
EUROCENT
MEDISCHE INNOVATIE

77
NEDERLAND
EUROCENT
MEETING YOU!

PRIORITY
PRIORITARE
GOEDERKENNEN

Sociaal-maatschappelijk
Meedoen is winnen voor iedereen

44
NEDERLAND
EUROCENT
VERENIGINGS LEVEN

44
NEDERLAND
EUROCENT
OPVANG SAMEN SOLIDAIR

44
NEDERLAND
EUROCENT
IEDEREEN DOET MEE

77
NEDERLAND
EUROCENT
MEETING AND YOUR HERO

PRIORITY
PRIORITARE
GOEDERKENNEN

Spreiding vs. concentratie

De vraag naar concentratie of spreiding raakt aan de meest fundamentele keuze binnen de Nederlandse ruimtelijke planning. Ook voor de Olympische Hoofdstructuur is deze vraag cruciaal. Beide hebben hun eigen voors en tegens, die al naar gelang zwaar of minder zwaar wegen.

Concentratie van voorzieningen zorgt in veel gevallen voor een technisch optimaler bid met korte reistijden tussen de verschillende accommodaties. Het zorgt tevens voor een sterker gefocuste en efficiëntere inzet van middelen en aandacht. Verstedelijkingsopgaven kunnen een koppeling krijgen aan de Olympische locaties. De gespreide Nederlandse stedelijke en landelijke structuur kan een reden zijn te pleiten voor spreiding van het Olympisch programma. Spreiding helpt om het draagvlak te maximaliseren, zowel in economisch als in maatschappelijk en bestuurlijk opzicht. Het helpt ook om de impact van de ruimtelijke en infrastructurele maatregelen, die gepaard gaan met de Olympische Spelen, maat te laten houden met de maat van Nederland. Bij dit model zijn de onzekerheden voor het binnenhalen van het bid echter groot. Spreiding kan leiden tot een gedragen plan dat past bij Nederland, maar dat minder aantrekkelijk is voor een IOC dat sterk hecht aan korte reistijden en de nabijheid van de hoofdlocaties.

Unique Selling Points

De Olympische Spelen zijn mondiale spelen. Bij het uitbrengen van een kansrijk bid hoort ook de vraag naar onze unique selling points: waar is Nederland goed in? Waar zit onze innovatieve kracht? Wat heeft Nederland als ontwikkeld land de wereld te bieden wanneer het in 2028 de Olympische Spelen wil organiseren? Enerzijds zijn er nationale (ruimtelijke) programma's denkbaar die de verwezenlijking van de Olympische ambities voor Nederland dichterbij brengen. Anderzijds zijn er de unique selling points met een sterke ruimtelijke component. Onze unique selling points liggen in de thema's op het gebied van water, innovatie ('Slimme Spelen') en ontmoeten (openheid, publieksenthousiasme bij evenementen en internationale oriëntatie).

Ontwerpopgave

Kwaliteit – Opportuniteit - Techniek

De ontwerpopgave is verkend vanuit drie gezichtspunten, die samenhangen met de verschillende doelen van de Olympische Hoofdstructuur: Kwaliteit, Opportuniteit en Techniek. Kwaliteit is enerzijds vertaald naar de acht ambities voor Nederland zoals die zijn opgetekend in het Olympisch Plan 2028 en de vertaling hiervan door het kabinet in haar kabinetsstandpunt 'Uitblinken op alle niveaus'. Tegelijk vertegenwoordigt Kwaliteit de unique selling points waarmee Nederland zich internationaal kan verkopen.

Opportuniteit is ingevuld met de grote ruimtelijke opgaven in Nederland voor de komende twintig jaar die mogelijk kunnen profiteren van en bijdragen aan de Olympische Hoofdstructuur. Dit zijn de grote gebiedsontwikkelingen zoals Zaan- en IJouevers,

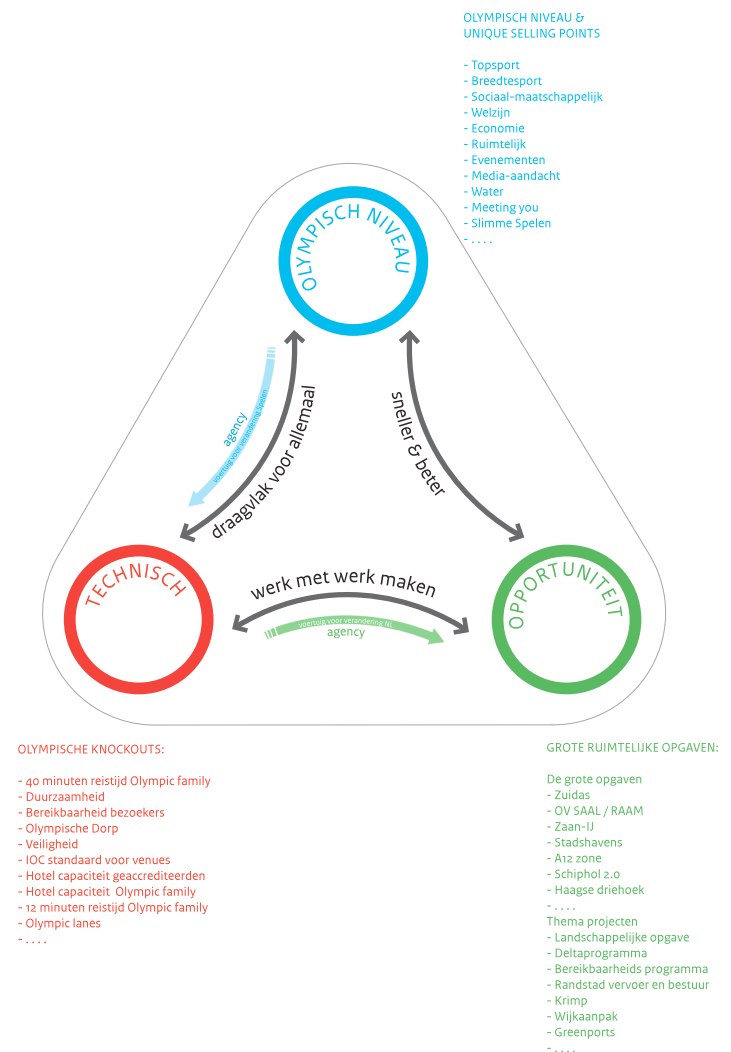
Stadshavens/Zuid, de A12-zone en programma's zoals het Deltaprogramma en de Mobiliteitsaanpak.

Techniek is vertaald naar de 'knock-outs in het Ruimtelijk Domein'. Aan welke minimale eisen moet de hoofdstructuur voldoen om de knock-outs van het bidproces succesvol te doorlopen?

Door de drie gezichtspunten met elkaar te verbinden ontstaat synergie en wordt duidelijk hoe de verschillende doelstellingen van de Olympische Hoofdstructuur kunnen worden bereikt. De combinatie van Opportuniteit en Techniek geeft de mogelijkheid tot 'Werk met Werk Maken': een ontwikkelagenda.

Uit de verbinding van Kwaliteit met Opportuniteit ontstaat 'Sneller en Beter': een ontwerpagenda.

De verbinding tussen Techniek en Kwaliteit stelt de vraag naar (inter)nationale verankering en 'draagvlak voor allemaal': een procesagenda.

Ontwikkel-, Ontwerp- en Procesagenda's

Ontwikkelagenda "Werk met werk maken"

Centraal in de koppeling van ruimtelijke projecten aan de Olympische Spelen staat het maximaliseren van de legacy. Door 'werk met werk' te maken kunnen (toerekenbare) kosten mogelijk omlaag gaan en baten wellicht omhoog. Het gaat dus over de verhouding tussen inspanningen en het resultaat. Dit betekent ook een permanente afweging wat zwaarder weegt, het bid of de legacy.

Eén van de grote vragen bij de koppeling van ruimtelijke projecten aan de Olympische Spelen gaat over het samenspel tussen de fasering van ruimtelijke projecten, de mogelijkheid tot het doen van ruimtelijke reserveringen en onzekerheden op de lange termijn. Duidelijk is geworden dat flexibiliteit hier belangrijk is.

Ook grondbezit is een cruciale factor. De ontwikkeling van een gebied wordt kwetsbaar als het afhankelijk is van grondeigenaren, zowel in termen van tijd als geld. Onderhandelingen over de overdracht van grond kunnen lang duren en kostbaar zijn, zeker wanneer uiteindelijk overgegaan moet worden tot onteigening. Dat betekent ook dat grond in 'eigen handen' risico's reduceert. Dit is bijvoorbeeld het geval bij Schiphol, maar ook de 'gronden' van het IJmeer en het Markermeer zijn rijkseigendom. Ook gemeentelijk eigendom, waar bijvoorbeeld in Almere veel sprake van is, reduceert risico's op dit gebied. Bij veel transformatiegebieden is sprake van versnipperd grondbezit en dit compliceert de ontwikkelopgave.

De koppeling van de Olympische Spelen aan grote ruimtelijke projecten levert niet alleen kansen op. Er zijn ook duidelijke bedreigingen. Wanneer noodzakelijke investeringen (bijv. in infrastructuur) te sterk afhankelijk worden gemaakt van de Spelen, zal de toekomst van dat project de komende tien jaar aan het draadje van de Olympische Spelen hangen. Projecten dienen dus ook hun eigen dynamiek en bestaansrecht te ontwikkelen. Geen enkele investering in infrastructuur moet alleen voor de Spelen zelf gebeuren. Als gevolg van de kredietcrisis is de marktvraag naar kantoren en woningen grotendeels weggevallen. Zeker voor de grote gebiedsontwikkelingen heeft hier een omslag in het denken plaats. Deze omslag kan betekenen dat veel gebieden zich 'in hun eigen tempo' doorontwikkelen. Hierbij zijn twee kanttekeningen te plaatsen. In eerste instantie is een aantal grote gebieden niet of nauwelijks te ontwikkelen zonder de hefboom van de massa. Ten tweede verhoudt het 'eigen tempo' zich slecht tot de deadline van de Olympische Spelen. Het zou dus kunnen dat voor een aantal specifieke gebieden wordt gekozen voor een 'Olympisch tempo' met dito investeringen in bijvoorbeeld OV-infrastructuur. De keuze voor welk type ontwikkelopgave we onszelf stellen is bepalend voor het ontwerp van de Olympische Hoofdstructuur. Die keuze heeft betrekking op tempo, de vorm van financiering en of het de ontwikkelingen in de markt (organisch) of juist eerder het uitgezette beleid (planmatig) volgt.

De wijk op Olympisch Niveau

Om heel Nederland naar Olympisch niveau te krijgen, zullen ook andere aspecten aandacht moeten krijgen binnen de ruimtelijke ambitie. Een voorbeeld van een dergelijk thema is de wijk op Olympisch Niveau. Met de Olympische Spelen in het vooruitzicht bestaat de potentie een brede sportcultuur te scheppen door op het vlak van educatie en wijksportfaciliteiten verbeteringen door te voeren. Wanneer kinderen opgroeien in een sportieve cultuur leg je immers de fundamenten voor een gezonde samenleving. Bovendien creëer je met een verbreding van de ambitie draagvlak voor het organiseren van de Olympische Spelen onder de gehele Nederlandse bevolking. De wijk op Olympisch Niveau biedt perspectief voor een typisch Nederlandse benadering van de Olympische Spelen. Een compact land als Nederland is als geen ander land namelijk in staat de Spelen voelbaar te maken voor al haar inwoners. Het aspect van 'inclusiveness' kan ruimtelijk en sociaal worden uitgenut. Deze unieke insteek vergroot de kansen tot een succesvol bid. Immers, de beginselen van de Olympische Beweging reiken verder dan het organiseren van de Olympische en Paralympische Spelen. Vaak wordt onder de wijk op Olympisch Niveau enkel het integreren van sportfaciliteiten genoemd. Maar het gaat erom dat wijken uitnodigen tot beweging. Kinderen moeten leren vallen en beter leren risico's in te schatten. Ouders moeten worden verleid de auto te laten staan.

Ontwerpagenda "Sneller en beter".

Regionale ruimtelijke projecten en nationale programma's kunnen concreet bijdragen aan de verwezenlijking van de ambities uit het Olympisch Plan. Ook kunnen ze een bijdrage leveren aan de ontwikkeling van de unique selling points van Nederland. En omgekeerd kunnen projecten en ontwerpogaven door de Olympische ambities een extra dimensie krijgen. Door de focus op Olympische ambities kan het lange termijnperspectief worden geïncorporeerd in de projecten. Wanneer de betrokken partijen worden uitgedaagd om hun projecten bij te laten dragen aan hogere doelen kan een aantrekkelijke hefboomwerking ontstaan. Zo biedt de Zuidas als ontmoetingspunt mogelijkheden om vorm te geven aan sociaal-maatschappelijke ambities en ambities op het gebied van welzijn (bijvoorbeeld met de directe nabijheid van het VUmc). De mogelijkheden voor topsport zijn daar echter beperkt vanwege de beperkte ruimte. Stadshavens/Zuid kan een goede plek zijn om van het thema 'water' een daadwerkelijke showcase van Nederland te maken. De landschappelijke opgave laat zich, door bijvoorbeeld een recreatief netwerk, goed verknopen met ambities op het gebied van breedtesport en welzijn. En Schiphol, als onderdeel van de lijn OV-SAAL, biedt juist weer kansen om de Spelen slim te organiseren met tijdelijke structuren.

Procesagenda “Draagvlak voor allemaal”.

De koppeling van Olympische knock-outs aan Olympische ambities vraagt zowel om nationale als om internationale verankering. Op nationaal niveau brengt de organisatie van de Spelen ingrepen met zich mee die mogelijk op gespannen voet staan met het creëren van draagvlak. Er kleven nu eenmaal ook nadelen aan de organisatie van de Olympische Spelen, hoe zeer deze ook kunnen worden verkleind door een goede voorbereiding.

Een voorbeeld vormen de Olympic Lanes, vrije rijbanen gereserveerd voor de Olympic Family (officials) en atleten. Tot nu toe is dit de enige manier waarop de atleten voor honderd procent zeker zijn om op tijd te arriveren voor hun wedstrijd. Deze Olympic Lanes zijn daarom een harde knock-out voor het IOC. Tegelijk zijn deze Olympic Lanes vaak een doorn in het oog van de lokale bevolking. In Vancouver waren de Olympic Lanes echter ook beschikbaar voor aan de Olympische Spelen gerelateerd openbaar vervoer. Door dergelijke oplossingen ontstaat dus duidelijk meerwaarde.

Voor draagvlak in de samenleving en uit oogpunt van een rendabele legacy is ook het betrekken van het bedrijfsleven cruciaal. Een open relatie tussen het bedrijfsleven en de overheid is niet vanzelfsprekend. De manier waarop het bedrijfsleven een concrete rol kan krijgen bij de verwezenlijking van de Olympische Hoofdstructuur of de organisatie van de Olympische Spelen moet verder worden onderzocht.

Internationale verankering, ten slotte, vraagt om een verknoping van het lokale met het globale en het specifiek Nederlandse met het internationale perspectief. Een belangrijk onderdeel van een eventueel bid is het antwoord op de vraag wat Nederland de wereld te bieden heeft, waar Nederland echt goed in is, wat onze unique selling points zijn. De Nederlandse cultuur en economie, de sociaal-maatschappelijke ambitie uit het Olympisch Plan en het enthousiasme en oranjegevoel van het publiek bij grote evenementen laten zich verknopen in het thema ‘ontmoeten’. De ambitie “heel Nederland op Olympisch Niveau” kan heel concreet gestalte krijgen in de inrichting van de openbare ruimte waar op talloze plaatsen straks het feest zal worden gevierd. Dit kan op zijn beurt weer een motor zijn voor ‘Nederland evenementenland’ en biedt aanleiding om te onderzoeken, als onderdeel van het Agency-spoor, of bijvoorbeeld de opening van de Spelen in een stadion met 80.000 zitplaatsen (nu nog een harde knock-out) dan nog wel geëigend is of ook anders kan.

Uitdagingen voor de Olympische Hoofdstructuur

De schaal van het totale programma voor de Olympische Spelen is groot. Het gaat om maximaal 600 hectare benodigde grond voor het complete programma van de Olympische Spelen. Dit is een gebied van 2,5 bij 2,5 kilometer, een gebied zo groot als de complete Amsterdamse binnenstad.

De Sportlandkaart leert dat geen van de ‘big five’, het Olympisch Stadion, zwembad, dorp, indoorhal en het international pers- en mediacentrum, er op dit moment is. In de zoektocht naar mogelijke ruimtelijke structuren is de lokalisering van deze grote accommodaties een belangrijke factor. Wanneer we ons richten op de winnende

bids van de afgelopen jaren is concentratie van deze ‘big five’ in of aan één stedelijke regio geboden. Maar het ontbreekt Nederland aan de stedelijke massa die wel aanwezig is in andere metropolitane regio’s. Daarmee is de markt en de draagkracht binnen één stedelijke regio beperkt. De uitdaging is om voor het Olympisch programma binnen één stedelijke regio voldoende draagvlak te vinden. Dit geldt voor de nieuwe sportaccommodaties, het internationaal pers- en mediacentrum en het Olympisch Dorp. Voor de duidelijkheid: hiermee is niet gezegd dat het niet kan. De grootste uitdaging voor Nederland is om de verhouding tussen de te leveren inspanning en de mogelijke legacy op

Nederland – Waterland

Door een unique selling point uitgangspunt te laten zijn voor het ontwikkelen van legacy kan Nederland een onderscheidend bid maken. Een mogelijk voorbeeld is Nederland waterland. Nederland kent van oudsher een veelomvattende wateropgave en heeft veel kennis opgebouwd op het gebied van waterveiligheid. Op welke wijze kan water het embleem worden voor de Spelen van 2028? Welke bestaande wateropgaven zouden op welke wijze gekoppeld kunnen worden aan het ontwerp van de Olympische Hoofdstructuur?

De Olympische Hoofdstructuur kan meeliften op het potentieel dat het Deltaprogramma reeds biedt. De integrale werkwijze van de Deltacommissie, het zoeken naar de samenhang tussen waterveiligheid, landbouw, natuur, wonen en werken, recreatie, landschap, infrastructuur en energie biedt kansen bij het realiseren van een robuuste hoofdstructuur.

De ‘waterfootprint’ (het totale watervolume dat wordt gebruikt bij de productie van goederen en diensten die door de bewoners van een land geconsumeerd worden), een Nederlandse uitvinding, is een mooi voorbeeld van een mogelijke ‘driver’ voor innovatie. Het Olympisch Dorp kan een mooie casus zijn om enerzijds de ruimtelijke dimensie van de ‘waterfootprint’ zichtbaar te maken, en anderzijds de ‘waterfootprint’ van de catering etc. te optimaliseren. Dit project zou de Nederlandse expertise op dit gebied, en de internationale dimensie daarvan, zichtbaar maken. Het sturen op de ‘waterfootprint’ zal een grote ‘systeemimpact’ hebben in het slim omgaan met water.

Ons landschap leent zich er natuurlijkerwijs voor het water als een showcase te gebruiken. In de verschillende workshops is geopperd om te zwemmen in de boezem bij Kinderdijk, en om de lange afstandssporten door te Hollandse landschap te leiden. Veel ideeën zijn geopperd over drijvende accommodaties die eventueel na de Spelen weer weggevoerd kunnen worden. Het uitwerken van deze ideeën maakt ‘Slimme Spelen’ mogelijk, waarin het waterrijke Nederland als embleem gaat werken.

goed niveau te krijgen.

De Nederlandse configuratie met kleine steden op relatief grote afstanden brengt z'n eigen mogelijkheden en onmogelijkheden met zich mee. Ook de kleinschaligheid van het Nederlandse landschap brengt beperkingen mee. Op het relatief kwetsbare systeem van de Nederlandse delta met haar fijnmazige waterhuishoudingsstelsel zijn grote ingrepen al snel zeer ingrijpend en kostbaar. Ook het infrastructurele netwerk heeft zijn eigen kenmerken. Door de relatief lage dichtheid van de Randstad is de capaciteit van dit netwerk, zowel over de weg als per rail, zeker in vergelijking met sommige andere metropoolgebieden, een aandachtspunt.

Richting structuren

Drie alternatieven

De huidige IOC-richtlijnen geven aan dat een stad de naamgever moet zijn van de organisatie van de Olympische Spelen. Amsterdam en Rotterdam zijn de twee steden die hebben aangegeven dat ze in aanmerking willen komen voor de rol van kandidaat-stad. De ruimtelijke structuur van Nederland, met het ontbreken van metropolitane stedelijke massa hierbinnen, de bewerkelijke en kwetsbare ondergrond en het sterke maar soms dunne infrastructurele netwerk, is mede bepalend voor de Olympische Hoofdstructuur. Ook is duidelijk dat spreiding van het programma kan leiden tot een dusdanige verwatering dat onvoldoende massa ontstaat voor legacy. Een sterke concentratie is echter weer aan randvoorwaarden gebonden. Deze overwegingen hebben geleid tot het definiëren van drie zoekgebieden voor de 'big five' van Olympische voorzieningen: regio Rotterdam, regio Amsterdam en een combinatie van beide. Elk alternatief kent voor- en nadelen. Iedere stad heeft zijn eigen uitdagingen, eigen onzekerheden en specifiek eigen mogelijke winst. Voor Amsterdam en Rotterdam geldt dat het een flinke

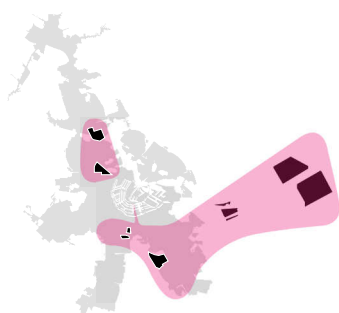
opgave is om een groot deel van het Olympische programma binnen één stedelijke regio te accommoderen en vooral te laten renderen. De derde te onderzoeken optie is de combinatie van Rotterdam en Amsterdam waarbij de kansen op legacy voor de rest van Nederland groter zijn, maar de kans dat dit leidt tot een kansrijk bid op dit moment juist kleiner lijkt. Deze optie is namelijk moeilijk te rijmen met de huidige IOC-richtlijnen, met name in termen van reistijd voor de Olympische familie en sporters.

Met de voorgaande uitgangspunten en inzichten is het ontwerp verkend. Voor de drie alternatieven zijn locaties voor de "big five" op de kaart gezocht, waarbij is gekeken naar een koppeling met grote ruimtelijke opgaven. In werksessies zijn deze uitgewerkt tot een aantal varianten. Deze varianten laten zien hoe binnen een zoekgebied concrete mogelijkheden liggen voor de "big five", en welke infrastructuur daarvoor van belang zijn. Het zijn dus voorbeelden van een mogelijke invulling van elk alternatief. Afhankelijk van de wens tot een zekere legacy of de concentratie op een specifieke legacy, thema of unique selling point kunnen vele varianten onderzocht worden. In deze verkenning zijn acht varianten onderzocht.

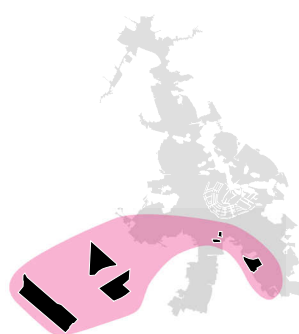
Competitief Amsterdam

Binnen de Metropoolregio Amsterdam zijn een aantal concrete ruimtelijke opgaven die met een koppeling aan het programma van de Olympische Spelen een impuls kunnen krijgen: Zuidas, RRAAM en Zaan -en IJoevers. Ook zien we in deze regio een flink aantal goed ontsloten locaties van een redelijke maat. Van de zuidkant van de Haarlemmermeer tot aan de A2 zijn er locaties waar het Olympisch programma gestalte kan krijgen. Daaraan gekoppeld zijn er locaties die zich goed laten verknopen aan de drie grote ruimtelijke opgaven in de Amsterdamse regio en waar het Olympisch programma een plek kan krijgen. In het gebied bevinden zich ook de grote landschappen met hoge kwaliteit en duidelijke opgave: het Park van de 21^e Eeuw, de Amstelscheg en het IJmeer/ Markermeer (met de verbinding met het Gooi).

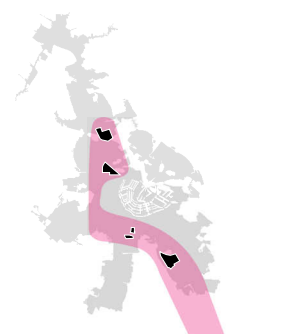
Water Spelen

Internationale Spelen

Stads Spelen

Met deze potentiële locaties zijn drie verschillende configuraties gevormd (varianten), die ieder een eigen potentieel voor legacy en een eigen verschijningsvorm en thematisering hebben.

In de **WaterSpelen** worden de grote ontwikkelingen rond het IJmeer en de oevers van Zaan-IJ verbonden met de stedelijke dynamiek van de Zuidas en omgeving. De nieuwe railverbinding naar Almere is een belangrijke fysieke drager van deze structuur. Een potentiële legacy is het profijt dat Almere hier heeft met name in sociaaleconomisch opzicht. Het water is met het IJ, de haven en de grachten de ruimtelijke en iconografische drager van dit model.

De **Internationale Spelen** maken de koppeling tussen Schiphol en de Zuidas definitief. Dit wordt compleet gemaakt door de links naar Duivendrecht en de Haarlemmermeer. Er ontstaat een brede, goed verbonden internationale zone met een sterke programmatische mix. De Spelen nemen de vorm aan van compacte gebieden, met mogelijk tijdelijke structuren en een directe link naar het omliggende landschap. Internationale verbondenheid is zowel thema als kans op legacy.

De **StadsSpelen** zetten specifiek in op gebruik van de binnenstedelijke gebieden als locaties voor de Olympische Spelen: Zaan-IJoevers, Zuidas, Duivendrecht, aangevuld met het Jaarbeursterrein in Utrecht. Stedelijke kwaliteit is de drager van deze ruimtelijke structuur. De grote uitdaging binnen dit model bestaat uit het maken van robuuste verbindingen op deze relatief kleine schaal.

Wanneer wordt gekeken naar de ruimtelijke structuren die het programma van de Olympische Spelen kunnen faciliteren, ontstaat een duidelijke overlap rond de Zuidas; de Zuidas speelt in alle drie de varianten een belangrijke rol. Samen met de binnenstad van Amsterdam is de Zuidas een centrum, zij het eerder als ontmoetingsplek en symbool dan als locatie voor het echte programma. Voor het grootschalig Olympisch programma kent de Zuidas een te zelfstandige dynamiek.

Een belangrijk vraagstuk binnen de Amsterdamse regio is hoe de Olympische Spelen (als zwaar instrument dat veel inzet en focus vereist) zich verhoudt tot de doelstelling en noodzaak in de metropoolregio om elk van de drie grote ruimtelijke opgaven min of meer geleidelijk te ontwikkelen.

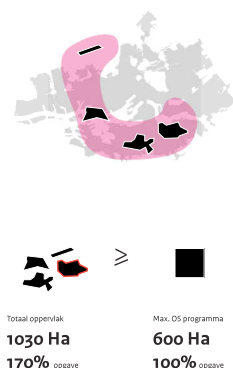
Competitief Rotterdam

In en rond Rotterdam ligt een flink aantal ruimtelijke opgaven die aanleiding geven voor een koppeling met het programma van de Olympische Spelen: Stadshavens/Zuid, het Stadionpark en Hart van Zuid. Deze gebieden vormen ook meteen het centrum waarin verschillende structuren binnen een grotere zone tussen Den Haag en Dordrecht elkaar overlappen. Rotterdam heeft niet de luxe dat het kan kiezen uit verschillende richtingen. Het grote voordeel hiervan is de duidelijke focus in de ruimtelijke opgave.

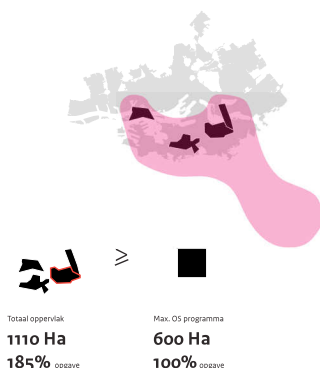
De bereikbaarheid van Rotterdam per trein is de laatste jaren sterk verbeterd. Met de komst van de hogesnelheidslijn ligt Schiphol nu op 25 minuten en Antwerpen op een half uur. Ook de verknoping met Den Haag is door Randstadrail sterk verbeterd. Voor de bereikbaarheid per weg zijn de toekomstscenario's echter somber. De verwachting is dat, zonder flinke investeringen in het wegennet, de ruit van Rotterdam in 2020 vastloopt. Hier ligt een enorme uitdaging.

Met de plannen voor het vernieuwde Stadionpark, de aanpak van het gebied rond Ahoy, Hart van Zuid, en de grote ontwikkeling Stadshavens/Zuid, vormt deze zone de aangewezen plek voor het centrum van de Olympische Spelen in en rond Rotterdam. De nieuwe OV-tangent tussen Schiedam en Kralingen moet een impuls betekenen voor de transformatie van de vrijkomende Rotterdamse havengebieden, moet Rotterdam-Zuid aantakken op een groter en robuuster netwerk en aan het netwerk een belangrijke schakel toevoegen. Sociaal-economische vernieuwing is een van de grote drivers van deze ontwikkeling. Deze duidelijke focus in de opgave

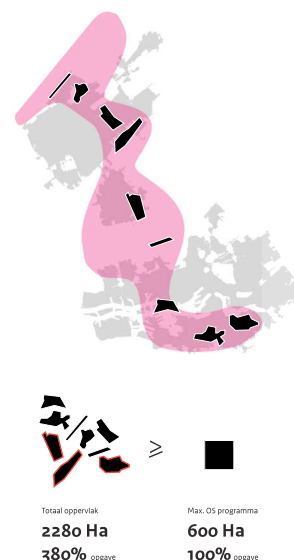
Stads Spelen

Delta Spelen

Zuidvleugel Spelen

betekent echter ook dat de verschillende locaties in deze zone ook allemaal nodig zijn. De bewegingsvrijheid en flexibiliteit in de toekomst is relatief beperkt. Tegelijkertijd bieden mogelijke Olympische Spelen, door de sterke concentratie van middelen, juist een enorme kans om deze complexe puzzel van grote, belangrijke opgaven op te lossen. Met investeringen in de weginfrastructuur en openbaar vervoer op Zuid kan Rotterdam Sportstad uitgroeien tot Olympisch niveau. Het natuurlijke zwaartepunt, de plek waar verschillende configuraties van samenhangende locaties overlappen, is ook de plek waar veel investeringen plaats zullen vinden.

De **StadsSpelen** richten zich op de grote locaties in de stad, met mogelijk een link naar Rotterdam The Hague Airport. Er is voldoende ruimte voor het realiseren van het volledige programma.

De **Deltaspelen** maken nadrukkelijk de link naar Dordrecht en de tussen Rotterdam en Dordrecht gelegten Deltaport.

De **ZuidvleugelSpelen** strekken zich uit over heel Den Haag en Rotterdam, inclusief Scheveningen, de Binckhorst, Vlietzone en Midden Delfland. Mogelijk geeft deze iets meer gespreide structuur net dat beetje flexibiliteit dat voor wat lucht in het planproces kan zorgen.

Het grote vraagstuk binnen de Rotterdamse regio gaat zijn of het mogelijk is om met het Olympisch Programma een doorbraak te forceren in de complexe puzzel van ruimtelijke ontwikkelingen rond Rotterdam, en breder in de Zuidvleugel van de Randstad. Heeft de massa van het Olympische Programma de potentie om als het ware alle problemen in één keer op te lossen?

Kansrijk opschalen op de schaal van de Randstad

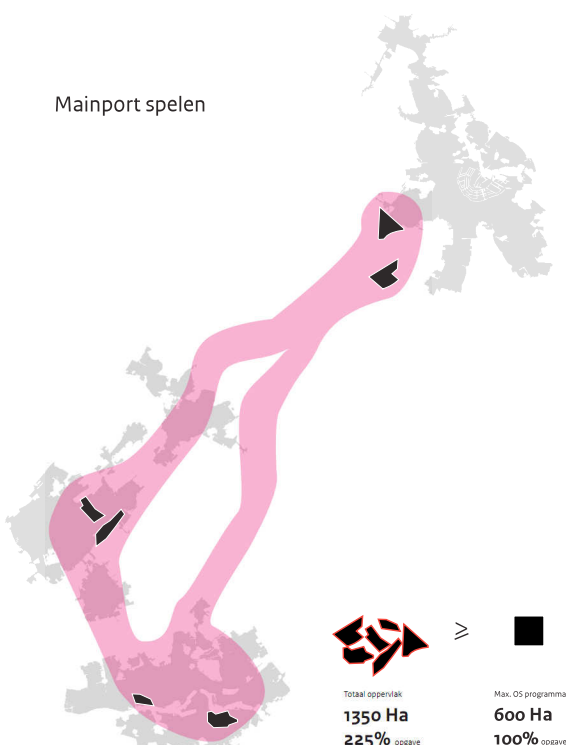
Verbreding van de Spelen van 'stad' naar Randstad draagt op positieve wijze bij aan een breed draagvlak voor de Olympische Spelen. Omdat meer stedelijke massa benut kan worden, kan meer gebruik gemaakt worden van bestaande accommodaties cq. zijn investeringen voor nieuwe accommodaties meer rendabel (en worden witte olifanten voorkomen).

In dit alternatief past het ook om de verbetering van de achterlandverbindingen met de Randstad op de agenda te zetten. Internationale aansluiting van de Randstad met Antwerpen en richting Duitsland biedt mogelijkheden voor legacy. Er zijn twee type benaderingen voor het programma van de Olympische Spelen op Randstadniveau denkbaar. 'Big five' gespreid, of 'big five' gebundeld in één stad.

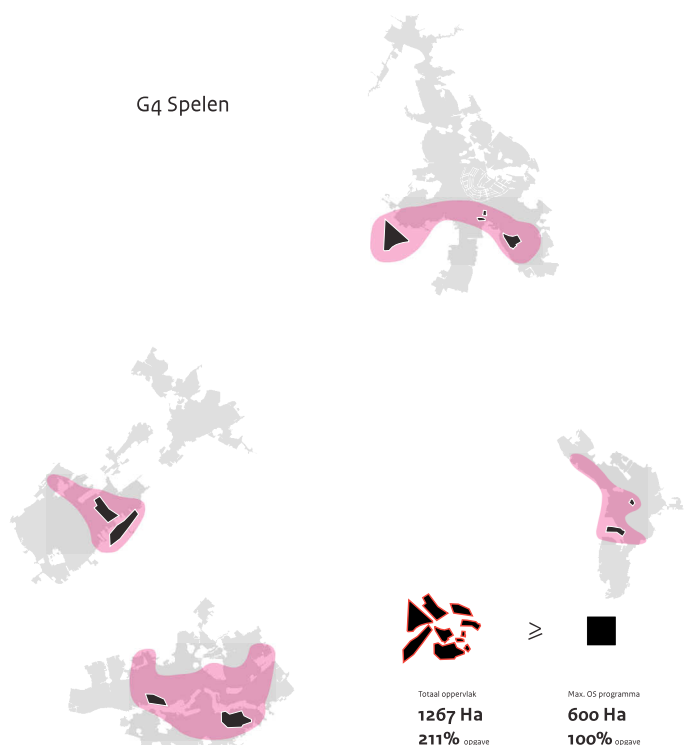
MainportSpelen

In dit model wordt het 'big five' programma geconcentreerd aan de westzijde van de A4 bij Schiphol, op de plek die nu aangeduid is als 'Airport City'. Op deze plek is de ontsluiting het beste van het land, waardoor het potentiële marktgebied van stadions en voorzieningen maximaal is. Met het pers- en mediacentrum kan een begin gemaakt worden aan de ontwikkeling van bedrijvigheid in dit gebied. Aan de noordzijde laten de risicocontouren een Olympisch Dorp toe. Spaarnwoude en het Park van de 21e Eeuw liggen in de buurt als vrij gebied waar sportfaciliteiten gebouwd kunnen worden. Vanaf deze concentratie bij Schiphol is een tweede concentratie van onderdelen van de Spelen op Rotterdam Zuid via een snelle verbinding over de A4 en met de HSL-Zuid goed bereikbaar. Door hier te concentreren kunnen enkele satellieten ontstaan van ondersteunende onderdelen, zoals een perscentrum, en kunnen de verbindingen geoptimaliseerd worden. Zo is er in ieder

Mainport spelen

G4 Spelen

geval een directe auto-ontsluiting vanaf de A4 vanuit de noordelijke Randstad essentieel.

De stelling achter dit model is dat twee concentratiepunten op veertig autominuten van elkaar technisch goede spelen mogelijk maken. Hoe onderdelen verder gespreid worden, dient te worden uitgewerkt. Den Haag laat zich in ieder geval goed op dit systeem aansluiten, via de Vlietzone en Binckhorst, en met een verbinding naar het zeilen bij Scheveningen. Hoewel er in dit model gesteld wordt dat spreiding juist bundeling behoeft rond Schiphol en op Zuid, zou ook Utrecht een rol kunnen spelen in dit model, zeker als schakelpunt van verbindingen naar de rest van het land, waar kleinere onderdelen en het voetbal een plaats kunnen krijgen.

G4-spelen

In dit model wordt het Olympisch Dorp centraal in Nederland gelegd om de 40-minuten grens van bereikbaarheid van een groot deel van de accommodaties onderling mogelijk te maken. Het idee om het Olympisch Dorp op te splitsen tussen de steden zal het bid namelijk geen goed doen. De locatie is goed met de auto bereikbaar. Utrecht, aan de westzijde van de A12 zone, Den Haag, of zelfs Gouda/Zuidplaspolder, zijn daarbij mogelijkheden. Op basis van dit model zijn de belangrijkste Olympische locaties (Rotterdam-Zuid, Amsterdam-Zuidoost, Haagse driehoek) per auto (Olympic lanes) net binnen de richtlijnen bereikbaar. Er zijn daarbij wel twijfels over de interne bereikbaarheid van de verschillende accommodaties; vindt er niet teveel spreiding plaats. Voor de bezoekers geldt niet de auto maar het openbaar vervoer als belangrijkste vervoermiddel. De plekken voor de accommodaties dienen daarom goed ontsloten te zijn met openbaar vervoer. De directe omgeving van de grote NS-stations kunnen voor deze accommodaties gebruikt worden. Ook liggen hier mogelijk grote kansen voor legacy van regionale vervoerssystemen.

Bij de opschaling van de Randstad tot een groter en hechter stedelijk systeem gelden grote vraagstukken. Nog afgezien van mogelijke veranderingen binnen het IOC, is het de vraag welke kansen mogelijke Olympische Spelen bieden voor de opschaling van de stedelijke regio. Gaat het behalve om verbindingen nog om meer? Wordt hierbij ingezet op een combinatie van stedelijke agenda's, of sterker nog op een echte Randstedelijke agenda? Wat is de relatie hiervan met een eventuele opschaling van het bestuur?

Vervolg

Deze studie heeft de verschillende Olympische elementen gegroepeerd in een aantal indicatieve structuren waarbinnen de Olympische locaties kunnen worden gerealiseerd. Dit heeft drie alternatieve structuren opgeleverd, elk met verschillende varianten, voor respectievelijk Amsterdam, Rotterdam en een combinatie van Rotterdam en Amsterdam. De voorgestelde alternatieve structuren zijn nog niet nader getoetst. Voor de concrete situering van de Olympische locaties binnen de alternatieven en hun varianten zijn nog meerdere mogelijkheden denkbaar, gebaseerd op de specifieke geschiktheid van individuele locaties, een bepaald thema voor de

Spelen, optimalisering van de maatschappelijke baten (legacy) en het kunnen voldoen aan richtlijnen van het IOC.

In het vervolg van de Olympische Hoofdstructuur zullen de alternatieven en varianten verder moeten worden uitgewerkt, getoetst en geoptimaliseerd, in samenwerking met de Verkenning Maatschappelijke Kosten en Baten. De Olympische Hoofdstructuur vormt daarbij geen blauwdruk, maar moet mee kunnen bewegen met voortschrijdende inzichten en veranderingen in de buitenwereld. Wel is het noodzakelijk om gedurende dit proces richting 2028 tussentijds een aantal keuzes te maken. Op de korte termijn gaat het om het bepalen van een voorkeursalternatief. Het is immers niet reëel om alle alternatieven in de lucht te houden. Gezien de doorlooptijd van planvorming en uitvoering betekent het uitstellen van keuzes dat kiezen in een later stadium niet meer mogelijk is. Het verkleint daarmee de kansrijkheid van het bid en bovendien de kans op legacy.

Een evenement voor heel Nederland

Het totaal aan Olympische locaties dat nodig is voor het organiseren van de Olympische Spelen is groot en veelzijdig. De Spelen kennen meer dan 25 sporten. Naast het faciliteren van de sporten dient de infrastructuur tussen de sportlocaties op orde te zijn. Uiteindelijk zal zo'n 70% van de Olympische locaties geografisch geclusterd zijn, in verband met IOC-richtlijnen voor bereikbaarheid. Voor 30% van de locaties zal de zoeklocatie buiten het geografische cluster zijn. Om alle faciliteiten een plek te geven hebben we dus de ruimte van heel Nederland nodig. Tegelijkertijd biedt de kleinschaligheid van een land als Nederland kansen om heel Nederland te doen profiteren van de legacy van de Olympische Spelen. Deze kansen moeten zeker genomen worden. De ruimtelijke kwaliteitsslag die de Olympische Spelen teweeg zal brengen op het gebied van bereikbaarheid en leefbaarheid moet voor heel Nederland voelbaar zijn.

Provincies en gemeenten zijn een praktisch schaalniveau bij het vorm geven aan de ruimtelijke invulling van een Olympische Hoofdstructuur. De G32 (na de G4 de grootste steden in Nederland) bijvoorbeeld willen een substantiële bijdrage leveren aan de ambitie heel Nederland op Olympisch niveau te tillen. Hier geldt, meedoen is belangrijker dan winnen. De legacy van de Olympische ambities op onder meer ruimtelijk, economisch, sociaal-maatschappelijk, cultureel en sportief gebied komt tot volle bloei in alle G32 steden, wijken en buurten.

Verbinding tussen thema's en allianties met partners in de steden geven de gemeenten mogelijkheden om met volle inzet vanuit de lokale praktijk aan te sluiten op de Olympische ambities. Het mobiliseren van het organiserend vermogen in de steden is belangrijk om de ambities te laten slagen. Ruimte en maatwerk per gemeente of stedelijk netwerk is belangrijk om alle steden de kans te geven aan te sluiten op het Olympisch Plan op basis van het eigen DNA en kracht van de stad.

Met een tijdige keuze voor een zwaartepunt ontstaat voor Rijk, decentrale overheden en private partijen een helder kader en focus en kan een ieder tijdig de uitvoering ter hand nemen. De legacy van de (mogelijke) Spelen wordt op die manier naar voren gehaald, waardoor maximaal geprofiteerd kan worden van de Spelen als katalysator voor ruimtelijke ontwikkeling. Alleen op die manier kan het lukken om in 2016 weloverwogen te besluiten over het uitbrengen van een bid.

